

AKuFF Hírmondó

Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher
Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete
German Family Tree Researchers' Society in Hungary

1. évfolyam, 3. szám

2005. november 12.

Tartalom

Az első 5 év (dr. Pencz Kornél)	2
Az Egyesület címere / dr. Petz Gábor	5
Az első 5 év statisztikája (Petz Gábor Vilmos)	6
Bussen - A Hajósiak őshazája (dr. Pencz Kornél)	8
Bemutakozások és kutatási területek:	
Lázár Boglárka	15
Maléth István	17
Riszt András	19
Werner István	25
Wéber György	26
Könyvismertetés	23
Új tagjaink elérhetősége	30
Adatváltozások	31
Keresések	31

**Magyarországi Németek
Családfakutató Egyesülete - AKuFF**

Alapítva: 2000

Postacím: 6500 Baja, Petőfi S. u. 56., Tel.: 06 20 32 66 397,

E-Mail: kornelpencz@gmx.net

<http://www.akuff.org>

Az első **5** év

Amikor **dr. Petz Gábor**, az AKuFF későbbi első titkára és jómagam a 2000. év elején egy családfakutató egyesület alapításáról beszélgettünk, nem is sejtettük, mekkora terhet veszünk a vállunkra, mert az csak egy halvány remény volt, hogy az egyesületünk egy valóban országos szervezetté nő, amelynek ekkora nagy taglétszáma, könyvvállománya, oly sok sikeres találkozója és jó hírneve lesz.

Akkoriban – mint bajai újdonsült jogászok – mi ketten minden két hétben Budapestre utaztunk, majd minden alkalommal együtt. A vonaton volt időnk a családfakutatással kapcsolatos korábbi élményeinkről beszélgetni, amiket még Pécssett, egyetemi éveink alatt szereztünk. Annak idején ugyanis **Hengl Nándor**, az ismert népi német genealógus, számtalan hasznos könyv szerzője holdudvarába tartoztunk.

Már akkor felmerült az ötlet, hogy egyesületet kellene alapítani, kezdetben Hengl úr is partner volt e témában, ebben a példaképünk az általunk már jól ismert Arbeitskreis donauschwäbischer Familienforscher e. V. (Dunasváb Családfakutatók Egylete) volt, ahol jómagam már 1996 óta tag voltam.

Hengl úron keresztül még több lelkes családfakutatót ismertünk meg (**Mecseknádasról Amrein Ilonát, Auth Szilviát és Darányiné Knipl Máriát, Bátaszékről Jordán Krisztiánt és Rudolf Lászlót**, valamint másokat), és ez az ötletünk elnyerte az ő tetszésüket is. Petz dr. és én írtunk is egy alapszabály-tervezetet, de aztán Hengl úr helyesebbnek tartotta, ha nem mint bejegyzett egyesület működünk, hanem mint a Pécsi Egyháztörténeti Munkaközösség egy szekciója. Nehéz arra választ adni, hogy miért nem lett sikeres ez a formáció. Azt gondolom, hogy a mi szakterületünk túl nagy és jelentős ahhoz, hogy csak egy másik szervezet aegységeiben foglalkozzanak vele.

Dr. Petz Gábor és én 1998-ban leállamvizsgáztunk és ettől kezdve nem Pécssett, hanem otthon, Baján tartózkodtunk.

Nos, kész jogászként már több szakismeretünk volt ahhoz, hogy megalapítsunk egy egyesületet. Akkor ugyanis már biztosak voltunk abban, hogy egy ilyen tevékenység csak egy bejegyzett egyesület keretében

gyakorolható hatékonyan. A működéshez ugyanis pénz kell – könyveket beszerezni, találkozókát szervezni, stb. – és ha egy szervezet be van jegyezve, akkor az különböző pályázatokon vehet részt.

A korábbi kutatótársainkat is – akikkel még mindig jó kapcsolatunk volt és alkalmasint segítséget nyújtottunk egymásnak – megkerestük, és a kezdeményezésünk tetszést lelt náluk is.

Unalmas lenne azt részletezni, milyen jogi előkészítő munkát kellett végeznünk, a lényeg az, hogy 2000. november 4. napján megtörtént az alakuló gyűlésünk. 15 alapító volt jelen: Rajtam kívül **Dr. Petz Gábor, atyja, Petz Gábor Vilmos, Müller József Bajáról, Dr. Sövény Mihály Bácsalmásról, Amrein Ilona és Auth Szilvia Mecseknádasdról, Darányiné Knipl Mária Pécsről, Jordán Krisztián és Rudolf László Bátaszékről**, mind régi kutatótársak, **Popp József és Popp Roland Bajáról**, mint új kutatók valamint **Manz József és Striegl István Bajáról**, a helyi német kisebbségi önkormányzat tagjai. A két úr a kisebbségi önkormányzathoz azért lépett be, hogy az alapításhoz szükséges törvényben előírt 10 tag meglegyen (nem tudtuk ugyanis előre, hogy minden régi kutatótárs belép-e).

Ezen az alakuló taggyűlésen én elnökké, **Dr. Petz Gábor titkárrá**, míg **Petz Gábor Vilmos kincstárnokká** lettünk választva. Az alapító tagok a tagsági számot ábécé-sorrendben, 001-gyel kezdve kapták meg. E tagok közül **Manz és Striegl** urak rögtön az alapítás után kiléptek, hiszen a feladatukat elvégezték, de a mai napig kiváló a kapcsolatunk a Bajai Német Kisebbségi Önkormányzattal, folyamatosan érdeklődéssel figyelik a tevékenységünket, és ahol tudnak, erejükhöz mérten segítenek is. Hálás köszönet érte!

Később **Darányiné Knipl Mária** asszony családi okokból, **Jordán** úr egészségi okból lépett ki. Tavalay **Popp** úrék is elhagyták sorainkat, mert semmi idejük nem jutott a kutatásra. Szerencsére mindig vannak újabb és újabb belépők, ma már több mint 100 tényleges tagunk van, a kilépések, kizárások és egy haláleset miatt a tagsági számok 118-nál tartanak.

Az elnökség már a kezdet kezdetén belátta, hogy nem lehet minden találkozónk Baján, mivel tagjaink az ország egész területéről jönnek. Ennek megfelelően a második egyesületi találkozó 2001. március 24-én Bátaszéken került megrendezésre. E találkozó még teljesen formátlan volt, olyan, mint az alapítás előtti időkben, amikor 2-3 kutató találkozott, megmutatták egymásnak

a kutatási eredményeiket és kölcsönös segítséget nyújtottak. Itt még kevesebben voltunk, mint az alapításkor, de már voltak új tagjaink.

Be kell vallani, hogy a találkozónk a taglétszám emelkedésével mind többet vesztek a bensőségességükből, és több régi tag is azon a véleményen van, hogy azt a karakterét is elvesztette, ami miatt az egyesület létre lett hozva. Minden találkozón hagyunk legalább egy óra szabad időt arra, hogy a tagok egymással kötetlen szakmai eszmecsere folytassanak, ez azonban ilyen tömegnél nem elég. Vannak most már olyan tagjaink is, akiket bár érdekelne a családfakutatás, de tapasztalattal nem rendelkeznek, sőt talán még egyáltalán nem kutattak.

E problémára a megoldást egyrészt ez az újság és az ismét működő honlapunk jelenti, másrészt kisebb találkozók egy-egy tájegység pl. Dél-Dunántúl, Bácska, Budapest és környéke, Nyugat-Magyarország, a Bakony stb. kutatói részére. A Dél-Dunántúl (Schwäbische Türkei) munkacsoport már két ilyen találkozót is tartott, 2002. február 1-jén és 2005. május 28-án.

Ösztönzünk tehát mindenkit, hogy a vele azonos területen kutatókkal tartsa a kapcsolatot rendszeresen két találkozó között is és próbáljanak meg összehozni ilyen kisebb találkozókat – akár egy vendéglői törzsszabvány létrehozva. Mindent összevetve azonban jó úton haladunk, dinamikusan fejlődünk és növekszünk. Az első öt év statisztikai adatairól a Hírmondó mai számában Petz Gábor Vilmos kincstárnok úr készített összefoglalót is olvashatunk.

Kívánok tehát mindannyiunknak sikeres családfakutatást, a kezdőknek egy jó kezdőlökést, ami után – több mint 10 év kutatás után bizton állíthatom – nincs megállás!

Boldog 5 éves születésnapot!

Dr. Pencz Kornél elnök

Kérjük kedves kutatótársainkat, illetve mindazokat, akik lapunkat olvassák, küldjék el szakmai cikkeiket a Szerkesztőségbe, hogy azokat folyamatosan megjelentethessük! Munkánkat megkönnyítik, ha írásaikat elektronikus formában, esetleg németül és magyarul is eljuttatják.

Mail: bocsardi@externet.hu (Bocsárdi Szilárd és Szilárdné)

Cím: 7627, Pécs, Tündér u. 15.

Dr. Petz Gábor: A Magyarországi Németek Családfakutató Egyesületének címere

Az egyesületünk címerét **dr. Petz Gábor** tervezte és rajzolta 2000. december 29-én Baján. Tagtársunk **Haász Rezsóné, Anna Mária** keresztszemes hímzéssel készítette el az egyesületünk címerét.

A címer leírása:

A csücskös talpú pajzsot késsel és ezüsttel hullámosan osztott dongás pólya tagolja két részre. A pajzs felső arany mezejében arany csőrű, vörös nyelvű, kiterjesztett szárnyú fekete kétfejű sas növekszik; az alsó vörös mezőben hegyes talpú ezüst kettős kereszt lebeg. A pajzson bíborbélésű, arany genealógiai korona nyugszik, melynek hársfalevél-koszorú abroncsát csillagokból, összefonódott jeggyűrűkből és keresztből álló pártázat díszíti. A pajzsot pergamenszalag fonja körül, melyen a gót betűs Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher, közte a latin A. D. és MM felirat olvasható.

A címer jelentése:

A címer szimbolizálja az egyesület célját, tevékenységét, az egyesület tagjai által kutatott személyi kört, a kutatási területet, a magyarországi németiség történetét. A kétfejű sas a Német-Római Birodalomra utal, amelynek országaiból a magyarországi németiség származik; emlékeztet VI. Károly császárra, Mária Terézia királynőre és II. József császárra, akiknek uralkodása alatt a három nagy német telepítés megtörtént, valamint utal a németországi kutatási területre.

A hullámosan osztott pólya az óhazát és újhazát összekötő Dunát jelképezi, amelyen hajózva őseink Magyarországra érkeztek. A kettős kereszt, Magyarország apostoli keresztjének korai formája, a letelepedett svábság új lakóhelyére és az egyesület fő kutatási területére utal.

A pajzson nyugvó genealógiai korona abroncsát az egyik gyakori családfatípus, a hársfa levelei alkotják, pártázatát pedig a genealógia tudományának jelképei – a születés betlehemi csillaga, az egybekelés gyűrűi és a halál golgotai keresztje – díszítik.

A szalagon az egyesület német neve és a szavak között az alapítás latin dátuma olvasható.

Petz Gábor Vilmos: Az első 5 év statisztikája

Egyesületünk 2000. november 4-én alakult Baján. Alapító tagok: Amrein Iлона, Auth Szilvia, Darányiné Knippl Mária, Jordán Krisztián, Manz József György, Müller József, dr. Pencz Kornél, dr. Petz Gábor, Petz Gábor Vilmos, Popp József, Popp Roland, Rudolf László, dr. Sövény Mihály, Striegl István, Werner István. Az alapító tagok közül 8 fő bajai, 2 fő mecseknádasdi, 2 fő bátaszéki és 1-1 fő bácsalmási, szekszárdi, illetve pécsi lakos volt. Fényképük megjelent a Hírmondó 1. számában.

Év	Belépés		Szaporodás	Kilépés		Kizárás		Halál		Tényleges létszám		
	Nő	Férfi		Nő	Ffi	Nő	Ffi	Nő	Ffi	Nő	Ffi	Össz.
2000.	3	12	15							3	12	15
2001.	7	12	19	1	2					9	22	31
2002.	12	27	39							31	49	70
2003.	6	11	17		1			1		36	59	85
2004.	5	9	14	1	2					40	66	96
2005.	6	8	14		1	1	3			45	70	105
Nov. 4.												
	39	79	118	2	6	1	3	1		45	70	105

A taglétszám alakulása 2000-2005 között

A fenti taglétszám kimutatásból az alábbiak derülnek ki: tagjaink azonnal megkezdték a szervezőmunkát, melynek eredményeként 2001-ben 19 fő jelezte belépési szándékát. Így az év végén a 3 kilépő ellenére már 31 tagot számláltunk. Szinte csoda történt 2002-ben: a 39 fő belépő, távozó nélkül 70 főre emelte tagjaink számát. Az utóbbi 3 évben tartottuk az évi 15 fős belépési átlagot.

Szomorúan kell megemlítenem, hogy 2003. novemberében Papp Györgyné tagunk gyógyíthatatlan betegsége következtében távozott közülünk. Isten nyugosztalja!

Öt év alatt összesen 118-an léptek be az egyesületbe. A kilépések, kizárások és halálozás után jelenleg 105 tagot számlálunk.

Ez évben 4 kizárásra került sor. Ezen tagjaink az Alapszabály rendelkezésének nem tettek eleget, mert több mint két évi tagdíjhátralékuk volt. Sajnos 2006. I. negyedévében újabb 4-5 kizárás várható. A vezetőségnek következetesnek kell lennie, mert a nem fizetők is megkapnak minden meghívót, kiadványt, ami évi legkevesebb 1.500 Ft költséget jelent személyenként az egyesületnek. Ezzel a többi tagtársat rövidítik meg. Jelenleg kb. 120.000 Ft a tagdíjhátralék. Ez közel egy évi működési kiadása az Egyesületnek. *(A legalább egy évi tagdíjjal adós tagjaink nevét a következő számunkban leközzöljük! – Dr Pencz Kornél elnök megjegyzése)*

Életkor	Nő	Férfi	Összesen
20 év alatt	1	1	2
20-30 év között	4	5	9
30-40 év között	4	15	19
40-50 év között	5	9	14
50-60 év között	11	13	24
60-70 év között	4	14	18
70-80 év között	6	13	19
Összesen	35	70	105

A tagok életkor szerinti megoszlása 2005. november 4-én

A tagok életkor szerinti kimutatása önmagáért beszél. Esetleg azt fűzhetem hozzá, hogy örvendetesnek tartom az 50 év alattiak arányát, akik majdnem felét teszik ki a tagoknak. Még örvendetesebb, hogy már 20 év alatti tagjaink is vannak. Remélem, jönnek a fiatalok!

Dr. Pencz Kornél: Zarándoklat a hajósiak őshazájába

A 2005. év nagy jelentőséggel bír a svábok számára, különösképpen pedig **Felső-Svábföld** népe részére: a svábok szent hegyén, a **Bussenen** emelt templom alapításának 1200. évfordulója. Nagy ünnepeket és zarándoklatokat terveztek erre az esztendőre, aminek az előkészületei már 2004-ben zajlottak.

Ezek az események nekünk, magyarországi németeknek is sokat jelentenek, kiváltképpen azoknak, akiket nem csak magyar módra neveznek svábnak, hanem valóban sváb őseik vannak.

A talán legnevesebb sváb település Magyarországon a Bácskától északra fekvő Hajós. Az itteni németek majd mindannyian **Felső-Svábföldről**, még hozzá a **Bussen-hegy** közvetlen közeléből származnak. Önazonosságukat és nyelvjárásukat 280 éven át is megőrizték. Bár a hajósiak eredete hosszú évekre a feledés homályába veszett, azonban az 1920-as évek óta - hála **dr. Jakob Bleyer** és főtisztelendő **Hermann Egyed**, valamint a Bussen környéki falu, **Unlingen** plébánosa, főtisztelendő **Theodor Selig** és különösképpen, már a háború utáni években, a vaskúti születésű müncheni levéltáros, az egykori bajai Volksbund-vezető, **dr. Paul Flach** illetve a 70-es évek Bussenplébánosának, főtisztelendő **Josef Paul** kutatásainak - ismét megtalálták a hajósiak gyökereit.

E fentnevezett kiváló személyiségek tevékenységének köszönhetően ma már egészen pontosan ismerjük a hajósiak származását és a betelepülésük történetét. Mi – így én is – ehhez csak adalékokat tudunk hozzáfüzni.

Szűz Mária hajósi katolikus templom főoltárán álló szobra szilárd köteléket képez a hajósi svábok régi és új hazája között.

E szobrot 1726-ban egy bevándorló, Anna Maria Widmer, született Hall hozta be az őshazából.

A **Hall nemzetség** a Bussen lábánál fekvő **Dietelhofen** faluban a XVII. sz. közepétől virágzott. **Matthias Hall, Anna Maria apja** a hegy környékéről jött **Dietelhofenbe**, nem tudni honnan, csak azt tudjuk, hogy a legelső ismert gyermeke, **Agnes 1655-ben Schupfenbergben** – pár kilométerrel arrébb – született. Hogy **Matthias Hall** és **felesége, Ursula Katzensteiner** mikor telepedtek le **Dietelhofenben**, nem ismert előttünk. **Matthias Hall** először **Unteramman**, majd évtizedekre **Ammann lett**

Dietelhofenben, ez egyfajta előjárót jelentett, hasonlót, mint a falusi bíró volt nálunk. Mint ilyen, sok helyi újszülöttnél ellátta a keresztpai tiszteletet is. Első gyermeke, akinek a születését a falu anyakönyvéből kiolvashatjuk, éppen **Anna Maria volt, aki 1670. március 30-án** jött világra. Neki még öt testvére volt, a már említett nővére, Agnes, valamint Johann, Moyses, Felix és Regula.

Anna Maria Hall 22 évesen, 1692. november 16-án ment **férjhez Unlingenben Matthias Widmerhez**, aki az összes hajósi **Wiedner, Widner, Wittner** (így változott a név az évszázadok folyamán) előde.

Moyses Hall, Anna Maria testvére Dietelhofenben maradt és az **Ursula Fischerrel** kötött házasságából született az a **Karl Magnus Hall** 1695. február 14. napján, aki később pap lett és történetünkben még fontos szerepet játszik.

Egy nap toborzóügynökök érkeztek a Bussen környékére a kalocsai érsek, Csáky gróf megbízásából, aki az érseki uradalmat német telepésekkel kívánta benépesíteni. Az ügynökök propagandája szerint a kilátások jók voltak. A busseni svábok előreküldött felderítői azonban elképesztő közbiztonságról adtak hírt.

Megérte Magyarországra jönni, de senki nem akarta, hogy rablók gyilkolják meg. Nem minden kivándorló volt oly koldusszegény, mint ahogy azt ma sokan tévesen hiszik, némelyeknek egész csinos vagyona volt.

Éppen ezért kellett egy védő, aki a hosszú útra garantálja a biztonságot. A kivándorlójelöltek között volt **Anna Maria Hall fia, Matthias Widmer** (sz.: 1696. február 20-án Unlingenben) is a családjával, aki elhunyt apja nevét viselte.

Kinek az ötlete volt, nem tudjuk. Volt ugyanis a Bussenen az ősi templomban egy Szűzanya szobor, melynek az eredete ismeretlen, a XVI. században készülhetett. Hozzá és a Fájdalmas Szűzanyához, akinek szobra ma a Bussentemplom főoltárát ékesíti, már a régebbi korokban is zarándoklatokat vezettek. Miután a templom 1712-ben leégett, Mária és gyermeke szobra különböző szükséghelyekre került, így 1724 körül éppen Dietelhofenbe, ahol akkoriban **Karl Hall, Anna Maria Hall unokaöccse volt a káplán.**

Az **ő beleegyezésével** a Hajósra települők harmadik csoportja – és köztük **Anna Maria Hall, aki már özvegyen a fiával és annak családjával együtt Magyarországra költözött – elhozták azt a szobrot, mely ma a hajósi templom főoltárán áll.**

Hajós népét ezért a Bussenhegyhez és annak történelmi múltjához szoros szálak fűzik. A kapcsolatokat mindkét oldalról jól ápolják, így a hajósiak a buszeni ünnepekről sem maradtak távol.

A hajósiak egy csoportja július 6. és 12. között a Bussenhez utazott, ahol a hajósi Madonna állt a középpontban, ugyanis – ha csak egy másolat alakjában is – visszavitték az őshazába. Így a buszeni svábok, éljenek bár az őshazában vagy Hajóson, rátértek egy közös útra.

A zarándokok csapatában az AKuFF három tagja is jelen volt, **Amrein Ilona, Müller József és jómagam.**

A képen: Anna Maria Hall három leszármazottja: Hauler asszony, Müller úr, dr. Pencz

(Azt hiszem rajtunk kívül még majd mindegyik hajósi zarándok a leszármazottja volt.)

Müller úr és én egyaránt **Anna Maria Hall** leszármazottai vagyunk, mégpedig az alábbiak szerint:

Anna Maria Hall
(szül. 1670. március 30. Dietelhofen)

Fia: Matthias Widmer
(sz.: 1696. február 22 Unlingen)

Fia : Johann Widmer (sz. 1721. december 25. Hajós)	Fia: Georg Widmer (sz.: 1726. május 23. Hajós)
Fia: Lorenz Widmer (sz. 1750. augusztus 8. Hajós)	Fia: Josef Widmer (sz.: 1755. augusztus 16. Hajós)
Fia: Jakob Widmer (sz. 1779. augusztus 12. Hajós)	Fia: Matthias Widmer (sz. 1792. szeptember 17. Hajós)
Lánya: Katharina Widmer (sz. 1801 november 8. Hajós)	Fia: Anton Wittner (!) (sz. 1825. február 7. Csávoly)
Lánya: Agnes Serlaut (sz. 1846. február 2. Hajós)	Fia: Melchior Wittner (sz. 1854. január 9. Csávoly)
Lánya Theresia Novak (sz. 1865. április 20. Vaskút)	Lánya: Maria Wittner (sz.: 1880. december 5. Csávoly)
Fia: Vidákovics /magy.: Deáki/ János (sz.: 1903. november 19. Baja)	Lánya: Eva Frank (sz. 1899. augusztus 8. Csávoly)
Lánya: Deáki Éva	Lánya: Osztheimer Mária (sz. 1919. November 2. Csávoly)
Fia: Pencz Kornél	Fia: Müller József Erhard

2005. július 6-ának esti óráiban svábok százai gyülekeztek Hajóson a templom körül. Egyrészt a nagy zarándokút résztvevői, másrészt olyan hajósiak, akik otthon maradtak, de el szerettek volna búcsúzni a Szűzanyától és a földijeiktől.

A szobor másolata már a főoltár előtt állt, készen a nagy útra. A nemrég pappá szentelt Szauter Róbert (2005. augusztus 1-je óta a Baja Belvárosi Plébánia káplánja) misét mondott, majd a szobrot – mely sok évig a szentély oldalhelyiségében állt – körmenettel kísérték arra a helyre, ahol gondosan becsomagolták, hogy ne károsodjon a hosszú úton.

A zarándokok – hajósiak, elköltözött hajósiak, valamint ilyenek leszármazottai – egy nagy és egy kis busszal utaztak Felső-Svábföldre, a csomagtartóban velük utazott a Szűzanya szobra is. Az utazás gond nélkül lezajlott, a Szent Szűz – mint annakidején az elődökre – vigyázott rájuk.

Július 7-én dél körül Offingenben, a Bussen lábánál a Bussenplébános, Menrad főtisztelendő úr és a felsősváb vendéglátók fogadták a hajósiak csoportját. Rögtön az érkezés után a szobrot bevitték az offingeni kápolnába, ahol ideiglenesen elhelyezték aznap estig. Miután Menrad plébános ájtatosságot tartott, a hajósiak elmentek kicsomagolni, és rendbe tenni magukat a 15 órás utazás után.

A zarándokok (akikhez a következő napokban még többen csatlakoztak) részben szállodákban, részben azon környékbeli falvakban laktak családoknál, mely településekről a kivándorolt őseik is származtak. A hajósiak, valamint a környék lakói este 9 órakor találkoztak újra az offingeni kápolnánál. „Maria von Hajosch, hell glänzende Sonn” és „Ich grüße Dich Maria Jungfrau rein“ – csendült fel a Hajós- és a Bussen-dal. Csodálatos gyertyás körmenettel, a hajósi férfiak erős vállain, az ó- és újhazából való éneklő és imádkozó hívekkel kísérve került fel a szobor a 767 méter magas Bussen-hegyen álló templomba. Két állomásnál Menrad plébános könyörgéseket olvasott fel és lélekemelő prédikációt tartott. A Bussentemplomban a Szűzanya a Fájdalmas Szűzanya főoltára elé lett helyezve és ájtatosság keretében üdvözölték őt a zarándokok a régi-új otthonában.

A következő napon, pénteken a csoport a Boden-tavon fekvő Mainau virágszigetére tett egy kirándulást, visszafelé pedig megcsodálta Steinhausenben a „világ legszebb falusi templomát”. Ezután a múltba

látogattak a zarándokok, amikor megtekintették Anna Maria Hall szülőházát Dietelhofenben. A mostani tulajdonosa, maga is egy kései leszármazottja sok hajósi ősanyjának, Hauler asszony, a családjával együtt szívélyesen fogadta a csoportot és egy kis elemózsiával is megvendégelte őket.

Dietelhofenben – mely egy 200 lakosú falu – az újonnan renovált templomot tekintették még meg a zarándokok. Szt. Miklós és szt. Wolfgang szobrai már akkor is a főoltár mellett álltak, amikor Anna Maria Hall leánykorában már ott imádkozott térdepelve. Ebben a templomban állott a hajósi Szűzanya-szobor, miután a Bussentemplom leégett. Valószínűleg így juthatott eszébe az ötlet Anna Maria Hallnak, hogy ez a szobor lehetne a kivándorlók védelmezője, és mivel az unokaöccse akkoriban Dietelhofenben volt káplán, így meg is kaphatta.

A képen:

előtt.

A nap az Uigendorfi közösségi házban végződött, ahol a hajósiaknak ízletes vacsorát készítettek és elhangzottak a Bussenplébános úr, valamint Mück unlingeni és Dahler uttenweileri polgármester urak díszbeszédei. E szép nap közös énekléssel fejeződött be.

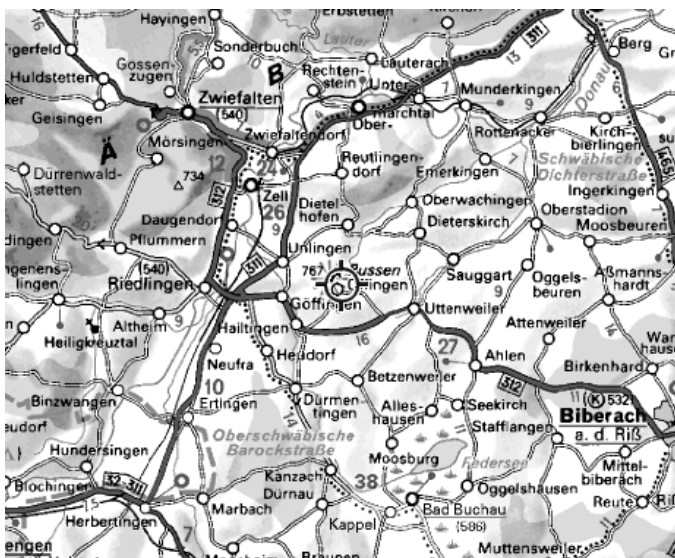
Szombaton a zarándokok egy nagyobb kirándulást tettek: az allgäui Oberstdorfba utaztak, ahol a drótkötélpálya segítségével meghódították a 2224 méteres Nebelhorn csúcsát. Aznap este a csoport az unterwachingeni Ummenhofer cég meghívásának tett eleget. A tulajdonos, Josef Ummenhofer

úr, a hajósiak és az ottani Umenhoffer család régi barátja az autószervíz nagy eladócsarnokában kiváló vacsorát készített a zárandokoknak, amit a Merk zenekar vidám muzsikája festett alá. A hajósiak énekeltek és a fáradt, de vidám vendégek még táncoltak is.

A főünnep napja vasárnap volt. Tíz óra előtt a hajósi és a bussenkörnyéki svábokat fúvószenekar fogadta. A templom tele volt érdeklődőkkel, de a hajósiak, elsősorban a szépséges tarka népviseletüket hordó asszonyok az első sorokban kaptak helyet. A misét az újmisé Szauder Róbert celebrálta, Menrad plébános, a hajósi plébános, Ilosvai Gyula főtisztelendő úr, valamint két hirrlingeni (hajós testvérközsége) plébános segédkeztek neki. Mélyen megindító pillanatok voltak – ilyen történelmi esemény csak egyszer az életben jut osztályrészül. A mise előtt és után a hajósi naiv festő, Umenhoffer Pál festményei voltak a templom hátsó részében megtekinthetők. A képek régi hajósi mindennapokba nyújtottak bepillantást.

A vendéglátók, tehát a busseni plébánia, valamint Unlingen és Uttenweiler községek a tőlük telhető legjobbat nyújtották a zárandokoknak, mert az istentisztelet után az ünnepség résztvevői egy remek ebédet és egy sokszínű programot kaptak a Bussencsarnokban. A színes programban fellépett a riedlingeni néptáncsoport, valamint a hajósi vegyeskórus, nyelvjárásban hangzottak el történetek és a csúcspont a nyelvjárásban író Sebastian Sailer egykor élt plébános darabja, a „Sváb teremtéstörténet” volt, amit gyerekek adtak elő. Nem volt könnyű megérteni a XVIII. sz.-i tájszólásban írott szöveget, de a gyerekek előadása így is magával ragadó volt.

Este a zárandokok egy ájtatosságon vettek búcsút a Szűzanyától, mely után Szauder Róbert kiosztotta újmisé áldását, ami nem volt kis feladat oly sok ember mellett. És ezzel „bezárult egy történelmi kör”, amint ezt Albert Menrad, a busseni plébános oly találóan kifejezte.

A Bussen (körrel jelezve) és környéke (forrás: viamichelin.com)

Alig lehet felfogni, mit jelentettek e történelmi pillanatok. A kapcsolat az ó- és újhaza között még szorosabb, még bensőségesebb lett. A hajósiak nehéz szívvel vettek búcsút a Szűzanyájuktól, holott az csak egy másolat volt. Tudták, hogy mi katolikusok nem bálványokat imádunk, a szobor csak egy kép, akit mi imádunk, az Mária, aki a mennyekben lakozik, de mégis mindig ő a mi pátrónánk, aki az ő hűséges hajósi svábjait jó és nehéz időkben egyaránt óvja.

A németországi zarándoklat tulajdonképpen véget ért, de a következő napon a világi előjárók is fogadták a csoportot, megbecsült vendégei lettek Baden-Württemberg tartomány államminisztériumának és parlamentjének Stuttgartban. Ezután még rövid látogatást tettek Hajós testvéreközségében, Hirrlingenben. Csak azután indultak haza.

Kimerítő utazás végén értek haza a zarándokok szülőfalujukba, Hajósra. A fáradtság ellenére nem felejtkeztek meg arról, hogy a hajósi templomban egy imával megköszönjék, hogy ezt a szép napot megérhették és ismét épségben hazaértek.

Lázár Boglárka bemutatkozása:

Cím: 7635 Pécs, Görbe dülő 2/B.

Mail: strombus@axelero.hu

Tel: 72/214-045, 20/232-69-90

Lázár Boglárka vagyok, 36 éves, végzettségem szerint (vendéglátóipari) közgazdász, jelenleg Pécsen saját kicsi és becsületes ingatlanügynökségemben dolgozom, nevelem 5 és 7 éves fiaimat és rohanok a levéltárba vagy a mormon kutatóba, amikor időm engedi.

Miért is kezdtem el az őseink kutatásával foglalkozni? Öt évvel ezelőtt férjem el szeretett volna adni egy földdarabot, ami nem volt olyan egyszerű, mert nagyobb része anyósom tulajdonában volt, kisebb részén viszont hat, már régen halott birtokos neve szerepelt. Férjemek segítő próbáltam kinyomozni, kik is voltak ezek az emberek. A telefonkönyvből kinéztem az azonos vezetéknévűeket és sorra meglátogattam őket, keresve a kapcsolatot anyósom és az ő családjuk között. Megdöbbenett, hogy sokan a nagyszülei nevét sem tudták megmondani és fogalmuk sem volt a családjuk eredetéről.

Nem akarom, hogy mi is ilyenek legyünk! Szeretném, ha az én gyerekeim tudnák, honnan jöttek, hol és hogyan éltek az őseik. Talán majd nekik is lesznek gyerekeik, akiknek tovább lehet adni a családi történeteket és akik olyan áhítattal figyelik majd apjuk szavát, mint ahogy én vagy anyám és testvérei hallgatták a nagynénjüket, amikor a családról mesélt és ahogy még ez a nagynéni hallgatta az ő nagynénjét, ő pedig édesanyját. Így, szájhagyomány útján maradhattak meg immár 100-150 éves családi történetek, amelyek a száraz adatokat hús-vér emberré varázsolják, és amelyekről a kutatásaim során kiderült, hogy meglepően sok valósággal bírnak.

Amikor 3 éve beléptem az AKuFF-ba, akkor csak azért tettem, mert nemesnek tartottam a célt, de kicsit úgy éreztem, német nyelvtudás és német ősök nélkül kilógok a tagok közül. Német nyelvtudásom sajnos azóta sem gyarapodott, viszont sváb őseim annál inkább! Mostanra végre eljutottam anyai nagymamám felmenőinek a kutatásához és mással sem találkozom, mint német nevekkal.

Kutatott településeim és családneveim:

Ajka: Hajas, Kéry, Pintér, Szűcs,
Aparhant: Bitter
Apatin (Szerbia): Brandt, Fernbach
Baja: Albrecht, Gfeller, Mayer
Bakóvár (Buziaş, Románia): Schwara
Bátaszék: Hagenthorn, Thum
Berkeszfalu (Perkosova, Románia):
Montagnol, Pechlt
Bonyhád: Bitter, Czencz, Hoffer,
Novotny, Straicher
Devecser: Günther
Doba: Günther
Erzsébetváros (ma Dumbraveni,
Románia): Issekutz
Gertenyes (Ghertenis, Románia):
Lászlóffy,
Hegyfalu: Holpert
Hlavatec (ma Hlavatce, Netolice
járás, Csehország): Barta, Novotny
Hőgyész: Hoffer
Katymár: Ispánovits
Kisteremi (ma Tirimioara, Románia):
Eisler, Kleinholtz, Koller, Schoffro
Kaposvár: Scossa
Kula: Mayer
Lapáncsa: Mangold
Lázárföld (Lazarevo, Szerbia): Eisler

Ljubjana (régén Laibach): Engelshaus
Marosvásárhely (Târgu Mureş, Románia):
Issekutz, Izsák
Mehala (ma Temesvár része): Montagnol,
Uitz
Mladec (régén Lants, Csehország): Blazsek
Nagyjécsa (Iecia-mare, Románia):
Zimmerman, Bernard
Nagysimonyi: Hajas
Nova Syrovice (régén Neu Serowitz
Moravské Budejovice járás, Csehország):
Cserny
Nyárád: Lázár
Nyitra: Novotny
Obora (régén Thiergarten, Netolice járás,
Csehország): Novotny
Olšovice (régén Woleschowitz,
Csehország): Barta
Órhegyalja (ma Munkács, Mukacevo része,
Ukrajna): Blazsek
Pécs: Bálovits, Bukvay, Schik, Szakorits,
Vangl,
Pécsvárad: Marx
Police (régén Püllitz, Jemnicei járás,
Moravske Budjovice megye, Csehország):
Pavlik
Pozsony (Bratislava): Kautz
Somlóvecse: Bódis

Sremski Karlovci (régén Karlóca, Szerbia): Fridrich
Stinác: Zsifkovits
Szabadka (Subotica, Szerbia): Scossa
Szakálháza: Feld, Kholman, Uitz, Veil
Szamosújvár: Lászlóffy
Tešinov (régén Tieschinov, Vodnany járás Csehország): Rziha
Tevel: Straicher
Titel: Eisler, Hipp, Lászlóffy,

Újbesenyő (Dudestii Noi, Románia): Ebner, Eckert, Funk, Lindauer, Pibauer, Schell, Seibol és variációi, Siebold
Újvidék: Hanzlich, Novotny, Zombory
Ungvár (Uzsgorod, Ukrajna): Szalontay
Zombor: Ballun, Bielitzky, Brestyánszky, Császár, Dalmay, Demerác, Eismann, Falcione, Fratricsevit, Fridrich, Gfeller, Gotleib, Jakobsits, Jéger, Karácson, Mayer, Plechl, Sälcenstein, Stifter, Sztrilits, Thum, Wolf, Zombory

Maléth István bemutatkozása:

Cím: 8200 Veszprém, Cseri u. 37/B.

Mail: maleth@mailbox.hu

Tel: 20/242-06-20

Honlap: <http://www.geocities.com/imaleth/>

Maléth István vagyok, kárpát-medencei mix. Én legalábbis így határozom meg a származásomat. Apai ágon német, francia (?), cseh, szlovák, magyar, míg anyai ágon leginkább magyar ősökkel bírok.

Eredetileg Veszprém hegyes-völgyes vidékén cseperedtem, amelyet közel 3 éve Budapest benzingözös levegőjére cseréltem. Hála a sok iskolában eltöltött évnek mérnök-informatikusi diploma van a tarsolyomban. Az AKuFF-ra családfakutatás közben leltem és tétovázás nélkül be is léptem. Egy füst alatt elkészítettem az egyesület honlapját is, amelyet azóta is pátyolgatok.

Kutatott neveim-településeim:

Ágoston Gyomaendrőd,
Bakos Dévaványa,
Balogh Dévaványa,
Baráth Gyomaendrőd,

Bardolf Mezőberény,
Bardorf Tófű,
Bauer Mezőberény,
Berner Tófű,

Bram Reimenrod,	Müller Mezőberény, Paks,
Boerner Mezőberény,	Nepp Paks,
Christ Gyomaendrőd, Mezőberény,	Nun Mezőberény
Conrad Kalaznó, Mezőberény,	Oláh Dévaványa,
Dörr Mezőberény,	P.Juhász Gyomaendrőd,
F.Nagy Gyomaendrőd,	Schubkegel Mezőberény, Groß-
Gaal Dévaványa,	Bieberau
Gál Dévaványa, Gyomaendrőd	Schwalm Mezőberény,
Harmati Gyomaendrőd,	Schäffer Mezőberény,
Hartwich Mezőberény	Somogyi Gyomaendrőd
Hász Gyomaendrőd, Mezőberény,	Stefan Mezőberény, Tófü, Echzell
Haus Mezőberény,	Stephan Mezőberény,
Hecker Mezőberény,	Stiban Mezőberény,
Herbert Dévaványa,	Szalai Dévaványa,
Heubach Mezőberény,	Szalay Dévaványa,
Ignázt Dévaványa,	Szóllósy Dévaványa,
Kajó Dévaványa,	Szólósi Dévaványa,
Katona Gyomaendrőd,	Takács Dévaványa,
Kuntz Gyomaendrőd,	Tamási Dévaványa,
Lovász Dévaványa,	Tamásy Dévaványa,
Malet Mezőberény,	Tenak Kremnica,
Maleth Bratislava-Raca,	Tichy Kremnica, Mezőberény,
Maléth Mezőberény, Tófü,	V.Tóth Dévaványa,
Maletha Bratislava,	Weigert Gyomaendrőd, Mezőberény,
Maletta Bratislava,	Winter Mezőberény,
Mallet Mezőberény,	Zergi Sóly,

Riszt András bemutatkozása:

Egy értelmében nyiladozó gyermek, hogy megismerje az őt körülvevő világot, folyvást kérdez. A szülők fáradhatatlanul válaszolnak. Egy felnőtt – különösen élemedett korban – visszafelé tekint, keresi az élet értelmét, rejtve maradt titkait. Tudni szeretné, honnan jöttek ősei, hogyan éltek, mit hagytak hátra. A múltunkat faggató effajta kérdésekre nem könnyű a válasz. Utunk során ugyanis csak a fennmaradt szájhagyományokra, tárgyi és írásos emlékekre hagyatkozhatunk. Mindezekből a keresett és számunkra megnyugtató választ magunknak kell kifürkészni.

Olthatatlan kíváncsiságom vitt tehát engem egyre mélyebben a család- és falukutatás rejtelmes tudományához. Így lettem vénségemre a plébániák, a levél- és könyvtárak gyakori látogatója, megszállottan hűséges tagja.

Cím: 7624 Pécs, Szigeti út 136.

Tel: 72/334-092

Földművelésből élő családban, 1927-ben, Nagyrápádon születtem. Hárman voltunk fiútestvérek. Nekem a tanulás jutott. Elemi-, polgári-, és kereskedelmi iskolát végeztem. Rendszeres képzés útján egyebek mellett mérlegképes könyvelői oklevelet szereztem. Aktívként a Mohácsi Bőrgyárban és a Baranyatejnél, nyugdíjasként a Pécsi Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetnél dolgoztam.

Pénzügyi és Számviteli területen főkönyvelői-, illetve gazdasági vezetői funkciót láttam el. Az utóbbi 6-7 évben kertészkedés mellett család és falukutatást végzek. Ebben a munkámban türelmes feleségem és nyelvtanár lányom segít. AKuFF egyesületünknek 4 év óta vagyok tagja, a felkínált lehetőségeit (könyv, tanács) igénybe veszem.

Őseimről:

Az általánosságokon túl konkrét összefüggésekkel is találkozhatunk. Kutatásaim eredményeként megbizonyosodtam arról, hogy a nagyrápádi Riszt-ek egy közös őznek a leszármazottai. **Josef Riszt** – aki valószínűleg 1702-ben született – édesanyjával, Annával, feleségével Anna Mária **Hoffer**-rel és három gyerekkel 1732-33 fordulóján érkezett meg Árpádra. Itt 1748 végéig még hat közös gyerekük született. Ám a kezdeti évek mostoha viszonyai – másokhoz hasonlóan – Josef családját is próbára tették. Ugyanis Anna Mária 1748 végén 38 éves korában meghalt. A hátrahagyott

árváknak gondoskodó anyára, míg az egyedül maradt apának segítőtársra volt szüksége.

Alighanem véletlen egybeesés vagy a gondviselő műve, hogy „1748 elején egy 22 éves fiatalember, **Sebastian Rosenfelder** a katonai behívástól tartva **Niedereschach**-ból titokban Magyarországra szökik, és Árpádon köt ki”.^{1*}

Az ifjút 24 éves nővére Anna is elkísérte vagy röviddel ezután követte. - Ilyen előzmények után jött létre 1749-ben **Josef Rist** második házassága **Anna Rosenfelder**-rel és így lettek ők az árpádi Risztek tiszteletreméltó Összűlei. Ebből a frigyből öt gyerek született, köztük Jakab, aki **Tiffán Magdolnával** az oldalán bebiztosította a Riszt-család fennmaradását. Nekik hét gyerekük volt.

Ez a **harmadik nemzedék** újabb fordulattal bővítette a család történetét, amire most derült fény ugyanis Mátyás és Sebestyén családjából az 1800-as évek elején olyan két erős törzs fejlődött ki, amely párhuzamosan haladt, de kapcsolataiban egymástól fokozatosan eltávolodott. Jellemző, hogy a ma élő leszármazottak a közös gyökerekről, a rokonni összetartozásról semmit sem tudnak. Így hát évszázadok múltán nemcsak Európa, de a mi nagycsaládunk is újra egyesítésre vár.

Szülőfalumról:

A település neve évszázadokon át **Árpád** volt. Árpád község létét számos császári adománylevél és egyházi adóösszeírás hitelt érdemlően bizonyítja. Egyes történészek véleménye szerint ez a hely egyenesen Árpád fejedelem téli szálláshelyéül szolgált, így a név ebből az időből maradhatott fenn. Érdekes számunkra az is, hogy a 14-15. századból származó pápai adólajstromok két Árpád községről tesznek említést, amelyből az egyik Árpád, illetve **Kis Árpád**, míg a másik **Gall Árpád (Olasz Árpád)** néven volt bejegyezve. Erre utal egyébként a török hódoltság után 1743-ban készült és a pécsi püspökhöz beterjesztett vikáriusi jelentés is, amely szerint „Árpádon mindkét templom romokban hever”. - A két falu fekvésére a napjainkig fennmaradt dülőnevekből is következtethetünk: ezek **Alte Kirchweg Acker**, **Jesuiten Acker**, **Kirchwegacker**. Ezekből arra következtethetünk, hogy

¹ Idézet Adolf Seiferttől, Messkirch, ford.: Riszt András

eredeti helyüket a maitól északra, a vizesárok és az új városelkerülő útvonal metszéspontjából keletre és nyugatra eső területen kell keresnünk. Az újkori, vagyis a mai település ettől délre, ugyancsak a patak két oldalán, széles utcasávok meghagyásával az 1720-as években került kialakításra. A telkek mindkét oldalon az utca fele lejtenek, s ezzel az árvíz ellen védettek.

Az új falu benépesítése a **sváb lakosság betelepítésével 1732-33-ban indult** be. Ennek tényét az akkori anyakönyvek bejegyzései igazolják.

Névváltoztatásra egy 1898. évi M. kir. B. M. rendelet adott okot, amikor a helységnevek országos felülvizsgálatára és szükség szerinti rendezésére került sor. Tekintettel arra, hogy a mi falunk neve azonos volt a Bihar megyei Árpáddal, az egyiket meg kellett változtatni. A végső vármegyei döntés minket sújtott, vagyis a régi közkedvelt **Árpád** helységnevet 1904. január 12-én nekünk kellett új névre cserélni. Így lettünk árpádi lakosokból Nagypárad lakói.

A többgenerációs családokat jelenlétük alapján csoportosítottam azért, hogy sorsukat nevük alapján is követni tudjuk:

1. Voltak olyan családok, amelyek neve Pécssett már 1705 és 1730 között több-kevesebb gyakorisággal előfordult, majd az 1730-as évek elejétől Árpádon is meghonosodott. Így nyilvánvalónak látszik, hogy néhányan Pécsről költöztek az újólag létesült Árpádra:

Baiczer, Paiczter	Hoffer, Hoffe	Schwaiczter, Sveizer
Fundstein, Pfundstein	Kremer, Kramer	Schwarcz, Svarcz
Hajner, Heffner	Pauer, Bauer, Paur	Wagner, Vogner
Hellebrand, Hillebrand	Pucher, Pocher	Widman, Vidmon
Heisler, Haisler	Schmidt, Smied	

Ezek a családnevek – kivéve **Heisler, Hoffer, Pucher** és **Schmidt** – a későbbi időszakokban visszaköltözés, továbbvándorlás vagy leányági utódok miatt megszűntek.

2. Voltak olyan bevándorolt családok, amelyek 1732-60 között letelepedtek Árpádon, azonban 2-3 évtized után **elköltöztek vagy** férfi utód hiányában **automatikusan megszűntek**:

Bene, Pene, Beni
Filler, Filer
Ribli, Ribl, Ribel
Tóka
Wegman, Vegmon
Weisz

Blum, Plom
Fleig, Flaig, Fleisch
Riedman, Ridmon
Tóth
Weiman, Veimon
Widmer, Vittmer

Edlman, Edelman
Frey, Frei
Schuller, Suler
Trajer, Treher
Wenzler, Venzel
Wolf, Volf

3. Végül azok a **többgenerációs** családok érdemlik a legnagyobb elismerést, amelyek betelepülésük után meggyökereztek, szorgalmas, kitartó munkával létüket megalapozták és jóban-rosszban mindvégig helyben megmaradtak.

Zárójelben a **családok száma** látható:

Beck, Peck (23)
Brunner (27)
Háll, Haal (8)
Heiszler (65)
Hoffer (34)
Kerner (30)
Kili, Killi (18)

Krachenfelsen (17)
Kürtös (14)
Lukics (7)
Mayer, Majer (13)
Nichter (7)
Preiner (8) Sager,
Szager (15)

Pucher (37)
Muszmann (13)
Riszt, Rist (48)
Ritter (26)
Schmidt (68)
Sziblinger (10)
Wochner (20)

Az öt legnépesebb család sorrendje: **Schmidt, Heiszler, Riszt, Pucher és Hoffer.**

4. Legyen szabad teljesen szubjektív alapon **3 családfőt** név szerint megemlíteni, akiknek így vagy úgy jelentős szerepük lehetett a kezdő és későbbi években:

a) **Heiszler Jakab (1711-1773)** Pécssett született, 7 gyermek apja volt, népszerűségét jelzi, hogy 6 esetben volt esküvői tanú, és 30 esetben vállalt keresztapaságot.

b) **Pucher János (1859-1924)** **Blum Annával** az oldalán 10 gyerekük közül nyolcat egészségben felnevelt. Ez az ő idejükben ritka szerencsének számított. Nem mondható el ugyanez az örökség sok részre történő felosztásáról. A családfő közéleti tevékenysége példaértékűnek tekinthető: 4 évig községi bíró, 12 évig a képviselő testület tagja és 3 évig közgyám volt.

c) **Riszt Jozsef (1702-1758)** Egyike az első árpádi őslakosoknak. Kétszer kötött házasságot. Az elsőt még odakint, a másodikat már itt a közelben, **Ráczpetrén**. Tizennégy gyermek apja volt, tíz nemzedék követte. Ebből fiúágon 48 család, leányágon 44 család létesült 207, illetve 151, összesen 358 leszármazottal.

A fennmaradt írásokból tudjuk, hogy Árpád községben, az 1730-as években **Schwarzwald-Württemberg** tájékáról bevándorolt, illetve betelepített sváb családok laktak. Az írások általában arról is szólnak, hogy a svábok római katolikus vallásúak és rendkívül szorgalmas földművelő emberek. Hozzáteszem: a szorgalmat mostoha sorsuk, a megkapaszkodás iránti vágyuk és az erős életösztön oltotta beléjük. E mellett a becsület, a tisztesség és a beosztás készsége is erényeik közé sorolható. A majorokban többségben magyar családok éltek, de előfordultak német és szláv nemzetiségű családok is. Ők munkaerejükkel és képességeikkel az uraság szolgálatában álltak, s keresményeikből szerényen éltek. Ezért helyüket – jobb sors reményében – gyakran újra cserélték. Vándorsors jutott a községi és uradalmi pásztornépnek is. Általában 1-2 legeltetési ciklust töltöttek azonos helyen.

A lakosság összetételét tekintve - mely az idők során változott - a német nyelvűek 85-90 %-ot, a magyarok 10-15 %-ot, míg a szlávok 3-5 %-ot képviseltek a településen belül. Átmenetileg egy-egy cigánycsalád is megjelent a faluban, amely vályogvetésből és teknővájásból élt.

Kezdetben a lakosság a földmunkából, a föld terményeiből és állattartásból élt. A szakemberek, mint a bognár, kovács, kádár is ezt a tevékenységet szolgálták ki. Később a munkamegosztás egyre szélesedett, s kialakultak az új szakágak: kőműves, ács, szíj- és kötélgyártó, molnár, szabó, cipész, asztalos, stb. mesterségek. Rövid ideig téglavetés és égetés is folyt. A 19. század közepétől a vasúti személy- és teherszállítás is teret nyert a maga új foglalkozási ágaival. A település számbeli erősödését a 20. század elején a gyáripar tetőzte be. Pécssett kifejlődött az élelmiszer-, vas-, bőr- és porcelánipar, ahol sok munkáskézre volt szükség. Sokan Pécsre jártak dolgozni. Ekkor épültek a munkáscsaládok lakóházai, s velük együtt a népesség 1910-ben 707-re, míg, 1949-ben 725-re nőtt.

Sikerek és köszönet:

Több változatban elkészült a Riszt családfa. Illetékes helyen javasoltam a nagyárpádi utcanevek felülvizsgálatát és érdem szerinti megváltoztatását.

Jubileum alkalmával a Dunántúli Naplóban ismertettem a nagyárpádi templomépítés történetét. Sikereim csúcsának a **Nagyárpád** községről szóló **családkönyvet** tekintem, amely küllemében és tartalmában is megüti az elvárható szintet. A könyv megjelenését sokan önzetlenül segítették, közülük **Dr. Pencz Kornél** elnökünk, **Amrein Ilona**, **Bocsárdi Szilárdné** és **Werner István** egyesületünk tagjai, akiknek ez úton nyilvánosan is köszönetet mondok. A kötet vásárlóinak kellemes és hasznos időtöltést kívánok.

Terveim:

Időm függvényében szeretném közreadni szülőfalum történetét. Ehhez igen sok szakmai anyag gyűlt össze, amely rendszerezésre és érdemi feldolgozásra vár.

Tovább kutatom őseim származási helyét, amelyhez német társintézetünk segítségét is kérem.

A kutatott neveim a következők:

Blum(m)
Burger
Dörflinger
Frankenstein
Heisler
Hirt
Hoffer
Krämer
Lengl
Major
Muszmann
Pucher

Riszt
Ritter
Rohmüller
Rosenfelder
Schmidt
Bach-Schmidt
Schuller
Weber
Wegmann
Wittner
Wacher

Werner István bemutatkozása:

Cím: 7100 Szekszárd, Hány János u. 8.

Tel: 74/414-584, 30/238-86-39

Werner Istvánnak hívnak, a Magyarországi Németek Családfakutató Egyesületének (AKuFF) alapító tagja vagyok. Családfakutatással 10 éve foglalkozom, az első lépéseknél Petz Gábor és korábbi tagtársunk, Jordán Krisztián volt segítségemre. Szekszárdon élek, a helyi Garay János Gimnáziumban tanítok történelmet és németet. Gyerekkoromat Bátaszéken töltöttem, ahol szüleim élnek.

Mind apai, mind anyai ágon felmenőim többsége német származású volt, bár akadnak nem német csengésű nevek is az ősök sorában (valószínűleg délszlávok, szlovákok). Bár az anyakönyvek szűkszavú bejegyzései és az időhiány miatt a kutatásban az őshazáig még nem jutottam el, mégis szerencsésnek mondhatom magam, mert apai ágon kizárólag Bátaszék anyakönyveit kell tanulmányoznom, édesanyám anyai ágán pedig a baranyai Somberekét.

Az általam kutatott települések és családnevek:

Baja: Godár, Pestalits, Reitmann, Srankó, Wagenblatt

Bátaszék: Bauer, Haberschus, Hauck, Kizl, Koósz, König, Mayer, Rohr, Szebényi, Szélig, Werle, Werner, Wolf

Mohács: Magáth

Somberek: Hesz, Jeckl, Michelisz, Mutschler, Rittlinger

Wéber György bemutatkozása:

Cím: 7632 Pécs, Gyöngyös u. 5.

Tel: 72/411-568

Mail: wegyor@citromail.hu

A civil életben egészségügyi szakdolgozó vagyok, nős, egy gyermek apja. A Baranya megyei Pécsen születtem, ma is ott élek. Őseim után Balázs fiam születése idején kezdtem érdeklődni, komoly adatgyűjtést 1994 óta végzek. Apai ágam a **Duna-Dráva háromszögbe**, ott is elsősorban **Baranyábanba (ma Popovac)** vitt. Anyai ágamon keresztül részben a **Bácskába**, részben a **Felvidékre** jutottam.

Apósom és felmenői a Baranya megyei Hegyhát községeiből, elsősorban **Okorvölgyből** és **Magyarszékről** származnak, míg anyósom a közép-alföldi Kiskunságról, pontosan **Kiskunmajsáról** származik. Kutatásaim során kevésbé favorizálom a minél távolabbi ősök felkutatását, mert időben visszafelé haladva egyre esetlegesebb adatokkal kell dolgoznom. Ehelyett inkább szeretném az egyes generációk telítettségét elérni, s ezzel párhuzamosan a megtalált személyekről minél több információt beszerezni. Saját családfakutáson kívüli munkáim:

Összeállítottam a valaha is **Baranya megyébe tartozó települések jegyzékét** minden (török idők utáni) névváltozatával, közigazgatási és egyházigazgatási adataival és a kistelepülésekkel kapcsolatos bibliográfiával.

Elkészítettem a XVII. század végétől a XX. század közepéig működött **baranyai vízimolnárok névjegyzékét**.

Közreműködtem az egyesületi tagtársakkal közösen készített **latin-magyar-német-angol-szerb-horvát genealógiai szószedet** összeállításában.

Jelenleg az a gondolat foglalkoztat, hogy nekilátok az **1738-1855 közötti kiskunmajsai anyakönyvek feldolgozásának**, mert viszonylag jól olvashatóak. Az első 24 év házassági anyakönyveinek feldolgozása után azonban már félek, hogy a feladat meghaladja lehetőségeimet.

Wéber Balázs felmenői leszármazási hely szerint:

<p>Apatin: Hennefreund Bács: Kemény, Válka Bácsordas: Fengler, Haber, Krämer, Taubner Bán: Auth Baranyabán, (Popovac): Binder, Bod, Brucker, Eckhardt, Emling, Fogl, Folk, Getto, Hitsan, Hoschmann, Jung, Kantner, Keidl, Klein, Maichl, Martin, Mayer, Pepl, Prell, Rill, Scheuer, Schwab, Stang, Stocz, Stucz, Uitsan, Volk, Weber Barátúr: Fronebner, Künstler, Lais, Leisz, Rister, Steinerbrunner, Veczl, Vetzl, Wunderlich Bliesransbach: Raiss, Schmidt Bóly: Taubner Gödre: Hell, Peringer Hetvehely: Reiss, Trahauer Hódság: Mathes, Reith, Taubner Jenő: Peringer Jánoshalma: Czimber János (Kolmló): Hauser, König, Szaitz Kán: Elter, Landl, Reiss Kiskunmajsza: Balog,, Baranyi, Bazdinka, Beszédes, Bíró, Bódi, Borsos, Bozóki, Bugyi, Butty, Csányi, Cseri, Csík, Csongrád, Csontos, Czimber, Danyó, Deák, Harcsa, Horváth, Hunyadi, Hunyicska, Imre, Kéméndi, Kis, Kiss, Krisztián, Kuklis, László, Lódri, Mányi, Markó, Máté, Megyes, Molnár, Nagy, Nyerges, Sándor, Sólya, Soós, Sós, Szabó,</p>	<p>Szabó Péter, Szalai, Szappanos, Szilágyi, Szögyényi, Szűcs, Templom, Tóth, Turcsányi, Udvardi, Vadkerti, Varga, Varjú, Varsa, Virág, Zombori Komárom: Babarcsi, Marosi Komló: Leidecker Mánfa: Hering Meződ: Denk, Pauler, Selharuen?, Terczki Beli Manastir (Horvátó.): Horvath, Keil, Ruff Nagyigmánd: Babarcsi, Gáspár, T. Szabó Nagyócsa (Očova, Szlovákia): Gyebnár, Kemény, Válka Németegregy: Lucz, Terczki Németszék: Fletri, Focht, Graff, Hering, Perencz, Tain Futog (Ófutak): Badem, Berger, Gansmann, Haber, Korhammer, Schosse, Straub, Taubner, Thiel, Winkler Okorvölgy: Leidecker, Schaf, Schäffer Szentfülöp: Flattinger, Schneider, Straub Szentiván (Horvátország): Jockert, Kantner Szentkatalin: Leidecker, Leiteker Baranyaszentgyörgy: Hell, Peringer Szigetszentmiklós: Kemény Szopok: Hering, Perencz Tekeres: Hergenth Tevel: Scheffer Városföld (Kecskemét): Csontos Vörösmart (Horvátország): Stang Wiesental: Martin</p>
---	---

Könyvismertetés

Wéber György: Baranyai molnárok és malomtulajdonosok a XVII. század végétől a XX. század közepéig

Megjelent: 2005 Pécs, 1. példányban

Hozzáférhető: A Magyarországi Németek Családfakutató Egyesületének könyvtárában

A kutatási segédanyag összeállítását személyes kutatási kudarc indikálta: egy baranyai molnár őszám „eltűnt” az adott anyakönyvből. Felkutatása során merült fel bennem a gondolat, hogy a korabeli vízimolnárok mobilitása miatt más kutatók is járhattak már így, ezért biztosan volna igény a megye valamennyi vízimolnárjának nomenklatúrájára. Arra nem volt lehetőségem, hogy a megye valamennyi településének anyakönyvét átnézzem, ráadásul ez nem is lett volna elég, hisz a molnárok vándorlásaikban nem tisztelték a megyehatárt! Kivitelezhetőnek látszott azonban összegyűjteni azon dokumentumok molnárneveit, melyek biztosan nagy számban tartalmaznak molnárokat (korabeli adóösszeírások, már elkészült történelmi kutatási anyagok). Az így kialakult listát kiegészítettem minden hozzáférhető helytörténeti munkában, illetve saját és segítőkész kutatótársak anyakönyvi kutatásai során talált molnárnevekkel.

A lista természetesen nem lehet teljes, ugyanakkor a molnárok több mint tíz százaléka többször is előfordul, hisz több forrásmunkában is szerepel. Ilyen módon kb. 1000 név szerepel az alfabetikus listában. Az egyes molnárokat – helykímélés céljából – egy kóddal láttam el, melynek feloldása a lista elején olvasható, s azt mutatja meg, melyik forrásmunkában lehet adatot találni az illetőről! Tehát a molnár neve melletti szám (általában) nem a molnár regnálásának idejét jelöli, mindössze azt mutatja meg a kutatónak, hogy elvesztett kutatási alanyát a forrásmunka megismerése után melyik anyakönyvben érdemes elsősorban keresnie! Három évi adatgyűjtés után azért került a korántsem teljes adatbázis közzésre, mert úgy gondolom, nagy létszámbővülésre már csak a kutatótársak szíves segítségével számíthat a névjegyzék.

Kérek tehát minden jó szándékú tagtársat, amennyiben ismer saját kutatási eredményként olyan molnárnevet, mely valamilyen módon baranyai településhez köthető, jelezze azt nekem a wegyor@citromail.hu e-mail címen, vagy az egyesületi adatbázisban megtalálható postai címemen.

A névjegyzék összeállításához eddig **felhasznált forrásmunkák**, s azok kódjai:

- **100** = Kosáry Domokos: „Száz magyar falu könyvesháza” CD-ROM Budapest, 2000
A helynévre történő utalás csak a könyvön belüli tájékozódást szolgálja!
- **1688** = Hengl, Ferdinand: „Deutsche Kolonisten im Komitat Baranya/Ungarn 1688-1752 I. kötet” AKdFF Darmstadt, 1983
A névváltozatokat terjedelmi okokból nem tüntettem fel. Több szolgálati hely felsorolása esetén a legkorábbi adófizető hely nevét adtam meg.
- **1767** = Hengl, Ferdinand: „Die deutschen Familien im Komitat Baranya-Branau/Ungarn in den kirchlichen Seenlisten 1767-1768”, AKdFF Karlsruhe, 1990
- **1785** = Móró Mária Anna: „Baranya vármegye malmai 1785/86-ban” In: Baranyai Helytörténetírás 1985-1986 Szerk.: Szita László
- **1786** = Móró Mária Anna: „Baranya vármegye malmai 1785/86-ban” (Hajómalmok!)
In: Baranyai Helytörténetírás 1985-1986 Szerk.: Szita László
- **1800** = Pécsi Káptalani Levéltár Sem. 66. fasc. Árvaszéki számadások, N° 20. pag.8
- **1815** = Móró Mária Anna: „Baranya vármegye 1815 és 1842/44. évi malomösszeírásai” I.rész
In: Baranyai Helytörténetírás 1981 Szerk.: Szita László
- **1828** = Móró Mária Anna: „Az 1828. évi országos összeírás malomtörténeti adatai Baranyában”
In: Baranyai Helytörténetírás 1980 Szerk.: Szita László
- **1829** = Census molarum pratorum ^{365/1829}; Pécsi Káptalani Levéltár Sem. 70. fasc.
- **1842/44** = Móró Mária Anna: „Baranya vármegye 1815 és 1842/44. évi malomösszeírásai” II.rész
In: Baranyai Helytörténetírás 1982 Szerk.: Szita László
- **1846** = Móró Mária Anna: „Baranya vármegye 1815 és 1842/44. évi malomösszeírásai” (Hajómalmok)
In: Baranyai Helytörténetírás 1981 és 1982 Szerk.: Szita László

- **1930** = Vonyó József szerk.: „Város a Tenkes alján” Siklós évszázadai Siklós, 2000
- **1934** = Kalotai László szerk.: „Pécs-Baranyai Ismertető” Pécs, 1934
Külön katalógusban lehet keresni a mohácsi és pécsi „Szaknévsor”, a „Vármegyei cím- és névtár” és a „Vármegyei ismertető” alfejezetekben. Ez utóbbi rövid életrajzot, működési területet, személyes adatokat (szülők, házastárs, gyermekek nevei) is hoz! A helynévre való utalás a könyvön belüli tájékozódást szolgálja!
- **2002** = internet:
<http://vekeny.dunantulinaplo.hu/index.php3?apps=cikkek&d=2002-06-12&r=2103&...> illetve Dunántúli Napló 2002.június 12. számában az „Ötven éve nem örölnék búzát az egykori Tóth-malomban” c. cikk
- **BMFN** = Pesti János szerk.: „Baranya megye földrajzi nevei” Pécs, 1982
- **C.U.** = Conscriptio Urbarialis (PPL)
- **Babarci M.C.** = babarci matricula copulatorum
- **Babarci M.B.** = babarci matricula baptisatorum
- **Bellyei M.B.** = Bellyei matricula baptisatorum
- **Budapest-Tabáni M.B.** = Budapest-Tabáni matricula baptisatorum
- **Egerági M.B.** = egerági matricula baptisatorum
- **Erzsébeti M.C.** = erzsébeti matricula copulatorum
- **Hosszúhetényi M.D.** = hosszúhetényi matricula defunctorum
- **Jánosi M.B.** = Mecsekjánosi matricula baptisatorum
- **Jánosi M.C.** = Mecsekjánosi matricula copulatorum
- **Jánosi M.D.** = Mecsekjánosi matricula defunctorum
- **Msz. M.B.** = Magyarorszáki matricula baptisatorum
- **Msz. M.C.** = Magyarorszáki matricula copulatorum
- **Msz. M.D.** = Magyarorszáki matricula defunctorum
- **Szabadkai M.B.** = Szabadkai matricula baptisatorum

Pfaff László : Berkenye – Családok 1719-1900, Index

Kézirat, 2004, (71 o.)

Berkenye egy alig 600 fős falu Nógrád megyében, Váctól északnyugatra. 1717-ben a váci püspök németeket (frankokat) telepített be a községbe. Lakóinak nagy része ma is német anyanyelvű. Pfaff László, aki évek óta tagja az AKuFF-nak, berkenyei származású. Ez a könyv előkészülete a Berkenyei Családkönyv összeállításának.

A könyv a Berkenye községben élt családok, felsorolását tartalmazza a házasságok-, vagy az első ott született gyermek születése időrendi sorrendjében, 1719-1900 években.

A táblázat: a legfontosabb adatokat tartalmazza, melyek rendre a következők: A forrásanyag lapszáma, férj neve, születési éve, státusza, feleség neve, születési éve, státusza, ESKÜVŐ DÁTUMA, további esküvők lapszáma, utalás másik lapszámra, megjegyzés (pl. lakóhely - ha az nem Berkenye, ikerszülés, stb).

Keresési segédletek:

1. Férjek nevei abc rendben, a feleség nevével, esküvő dátumával, lapszámmal

2. Feleségek nevei abc rendben, lapszámmal

A táblázat, a keresési segédletek, és a forrásanyag között a legfontosabb kapocs LAPSZÁM, amely a forrásanyag egy A4-es lapjának számát jelenti.

Az index elkészítését a tervezett „Berkenye családkönyv” elkészítése első lépésének szántam, segítségnek a további munkához, de jól használhatják a múzeum ezen anyagát kutatók, vagy más családfa kutatók a berkenyei családok gyors áttekintésére.

Forrás:

Balassagyarmati Palóc Múzeum Néprajzi Adattár
1014/89 jelzetű anyag, 1133 számozott A4-es lapból áll, melyet
Dr. Zólyomi József, a múzeum volt igazgatója gyűjtött

Az új tagok elérhetősége:

Tagszám	Név	Cím	Tel-Fax	e-mail
116	Alföldy Zoltán	3000 Hatvan, Kertész u. 41.	06/37 340-495, 06/20 9755 955	zalfoldy@alfoldy.axelero.net
117	Varga István	1151 Budapest, Lenvirág u. 37.	06/30 221-6455	Istvan.varga@axelero.hu

118	Pálmai József	6500 Baja, Árpád u. 1. fszt. 1.	06/79 428-818 06/20 397-52-87	palmaikunsagi@fibermail.hu
-----	----------------------	---------------------------------	----------------------------------	----------------------------

Cím és telefonszám változások:

Tagszám	Név	Cím	Tel-Fax
015	Werner István	7100 Szekszárd, Háry János u. 8.	74/414-584 30/238-86-39
105	Gerstner Ferenc	2518 Leányvár, Bécsi út 55.	33/441-928 20/55-47-194

Keresések:

I/3/1.

Keresem **Johann Udabrian Rister** születési idejét és helyét. Halotti anyakönyve alapján feltételezett születési ideje 1702. Vagy közvetlenül a Birodalomból települt, vagy belső migrációval érkezett Barátúrra. **Meghalt 1767.X.03. Barátúron.** Első felesége Justina ..., akitől 7, második felesége Catharina ..., akitől 1 gyermekét ismerem.

Választ a wegyor@citromail.hu e-mail címre vagy Wéber György 7632 Pécs, Gyöngyös u.5. postai címre kérek.

I/3/2.

Keresem **Johann Georg Leisz (Lais?)** születési helyét és idejét, első házasságát. Második (vagy többedik?) felesége Margaretha ..., akitől két gyermeke született (1758 és 1763) Barátúron. Vagy közvetlenül a Birodalomból települt, vagy belső migrációval érkezett Barátúrra.

Választ a wegyor@citromail.hu e-mail címre vagy Wéber György 7632 Pécs, Gyöngyös u.5. postai címre kérek.

I/3/3

Keresem a *bajai* (Bácska) **Pirkmayer** család eredetét.

Az én ősöm **Bartholomäus Pirkmayer** volt, aki *1747. január 15-én Baján* vette feleségül **Franziska Altmant**, az óbudai származású Johann Altmann leányát..

Ő volt azon Pirkmayer nemzetség első képviselője Baján, mely még mintegy 100 évig virágzott Baján

Honnan jött **Bartholomäus Pirkmayer** Bajára, bevándorló volt, vagy Magyarország egy más településéről került Bajára (esetleg Baranya-Tolna?)

Választ a szerkesztőségbe kérek a keresőszám megadásával, vagy **dr. Pencz Kornél** részére, Baja, Petőfi S. u. 56., kornelpencz@gmx.net

A keresőkérdések számozása az AKuFF Hírmondó évfolyamának és számának megjelölése mellett a keresőkérdés számát tartalmazza.

Az AKuFF Hírmondó levéltárakban, hazai német kulturális intézményekben, illetve német testvéregyesületünknel, az AKdFF-nél is terjesztésre kerül. Ezért érdemes minél több keresőkérdést feladni, hiszen széles körben hozzáférnek kutatók, így nagy eséllyel kaphatunk választ a kérdésekre.

MEGJELENT!

Riszt András: Nagypárád község családkönyve 1723-1945 (424 oldal)

Ára:

AKuFF-tagoknak:	3.000 Ft + postaköltség
Egyesületen kívülieknek:	3.500 Ft + postaköltség
Külföldre:	25 EUR + postaköltség

Megrendelés:

Dr. Pencz Kornél, 6500 Baja, Petőfi S. u. 56.

e-mail: kornelpencz@gmx.net

Kedves Tagjaink!

Az utóbbi időben biztonsági okokból igyekszünk a tagokat, akiknek van e-mail elérhetőségük, a postai út mellett ezen a módon is tájékoztatni. Néhány tagunk e-mail címén azonban sikertelen a kézbesítés. Kérjük az alábbi tagjainkat, hogy az eredményes kapcsolat érdekében jelentsék be az esetleges új címüket, vagy azt a tényt, hogy a nevük mellett feltüntetett e-mail-cím már nem él:

Batizi Zoltán (020): batizipilsen@freemail.hu

Dr. Bencés Márton (035): drbences@axelero.hu

Dr. Koppány Imre (080): kopia@elender.hu

Peller Zoltánné(101): pellerz@axelero.hu

Steinmacher László (050):laszlo.steinmacher@leasegroup.hu

Gorondy-Wilde Martina (043): wilde@axelero.hu

Gellainé Mannheim Mária (076): gemann@vnet.hu

**4. AKuFF-Treffen in Bohl / 4. AKuFF-találkozó Bólyban
17. November 2001 / 2001. november 17.**

**5. AKuFF-Treffen in Nadwar / 5. AKuFF-találkozó
Nemesnádudvaron
23. März 2002 / 2002. március 23.**

Felhívjuk tagjainkat, hogy amennyiben lakó- vagy származási helyükön segítséget tudnak nyújtani egyesületi találkozó megszervezésében, jelentkezzenek.

Feltétel, hogy 50-70 személy részére elegendő hely legyen, valamint az étkezési lehetőség biztosított legyen.

Jelentkezni az egyesületi találkozókon személyesen, vagy írásban dr. Pencz Kornél elnöknél lehet.

Szeretnénk, ha találkozóinkat hosszabb időre előre meg tudnánk tervezni, hogy a tagjaink az egyéb programjaikat ennek megfelelően tudják alakítani.